

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

מסירת ידיעה כוזבת

בשנים שונים של ההליך הפלילי מוסרים אנשים מידע בעל פה ובכתב לגורמים שונים בעלי תפקידים, כגון שוטרים, פרקליטי תביעה, שופטים וועדות חקירה. על מנת להגן על האמת, ההגנות והצדק בהליך זה דאג המחוקק למספר סעיפים העוסקים בעבירות של מסירת מידע כוזב. אחת מהן מצויה בסעיף 243 לחוק, ועוסקת במסירת ידיעה כוזבת לשוטרים או לגורמים המוסמכים להגיש תביעה פלילית. עו"ד אסף דוק מסביר אודות יסודות עבירת מסירת ידיעה כוזבת ומרכיביה.

מהי מסירת ידיעה כוזבת?

עבירת מסירת ידיעה כוזבת מוגדרת בסעיף 243 לחוק העונשין באופן הבא: "המוסר לשוטר או למי שמוסמך להגיש תביעה פלילית, ידיעה על עבירה כשהוא יודע שהידיעה כוזבת, דינו - מאסר שלוש שנים, ואם העבירה היא פשע - מאסר חמש שנים; ואין נפקא מינה אם הוגשה תביעה פלילית בעקבות הידיעה ואם לאו."

בבחינת התנאים להתקיימות העבירה ניתן לראות שצריכה להתקיים מסירה של מידע שקרי למי שמוסמך להגיש תביעות פליליות, קרי נציגי פרקליטות ומחלקת התביעות של המשטרה, וכמו כן לשוטרים ולחוקרים. בנוסף קיים היסוד הנפשי, והוא שמוסר הידיעה צריך להיות מודע לכך שמדובר במידע כוזב.

לדוגמה, נהג שמסר פרטים בלתי נכונים אודות תאונה בה היה מעורב בעת שנהג בשכרות, אך עשה זאת בתום לב ומתוך לחץ ובלבול, אינו עובר עבירה. מאידך, אם הפרטים נמסרו מתוך מודעות מלאה להיותם של הפרטים שקריים אכן מדובר בעבירה פלילית. לבסוף, ניתן לראות כי אין זה משנה אם בעקבות המידע שנמסר נפתח הליך פלילי והוגש כתב אישום, שכן עצם במסירת המידע מהווה יסוד עובדתי לקיום העבירה.

הגנת השלבים המוקדמים של ההליך הפלילי

העיקרון העומד מאחורי סעיף זה של חוק העונשין, הוא הבטחת הצדק והאמת בהליך הפלילי. עקרונות אלו מטופלים בעוד מספר סעיפים, הנוגעים בין היתר להגשת תצהירים ולשבועת שקר, המתקיימים בשלבים אחרים של ההליך. מסירת ידיעה כוזבת כפי שמוגדרת בסעיף 243 מתייחסת לרוב לשלבים מוקדמים יותר, במהלכם אוספים הגורמים הממונים את החומרים, מבצעים את חקירותיהם ומגבשים כתבי אישום. דוגמה בולטת לכך שתואר בהמשך היא הגשת תלונת שווא במשטרה בגין אלימות במשפחה, לעיתים קרובות עקב הליכי גירושין. מטבע הדברים, המחוקק רואה חשיבות גדולה בהגנה על חפים מפשע מפני האשמות על לא עוול בכפם, ובמניעת שימוש בלתי הוגן בכוחן של רשויות המשטרה והחוק. על כן, חל איסור למסור מידע שקר לשוטרים, לחוקרים או לפרקליטי התביעה בכל שלב של ההליך הפלילי.

הנחיות חדשות מטעם פרקליטות המדינה

לאחרונה יצא עדכון להנחיה מספר 2.5 מטעם פרקליט המדינה. העדכון נוגע למדיניות בפתחת חקירות והעמדות לדין כאשר מתעוררים חשדות למסירה של עדויות או אמירות כוזבות, הן בפני בית המשפט והן בחקירה. מדובר בשורה ארוכה של הנחיות אשר מטרתן היא להגביר את האכיפה מחד, ומאידך למנוע חקירות פחות מוצדקות. יש להבין כי מדובר בנושא מורכב ורגיש בו הופיעו לא מעט בעיות ומכשולים לאורך השנים. לדוגמה, פעמים רבות לא פתחה המשטרה בחקירה לאחר הגשת תלונת שווא, ובמקרים אחרים

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

נפתחו חקירות כנגד אנשים כשהנסיבות אינן מצדיקות זאת לחלוטין. על כן, מטרת העדכון היא לשנות את ההנחיות הקודמות ולחדדן, כך שאכן תפתח חקירה במקרים מוצדקים, ומאידך לא יינקטו הליכים פליליים כשאינן אינטרס ציבורי המצדיק את העניין.

הבדלים בענישה

כפי שניתן לראות בהגדרת העבירה, קיים הבדל בענישה בהתאם לעבירות שבגינן נמסר המידע השקרי. כלומר, מידע כוזב שנמסר על עבירות עוון שעונשיהן נעים בין 3 חודשים ל- 3 שנות מאסר, כרוך בענישה מקסימאלית של 3 שנים מאחורי סורג וברית. מאידך, מסירת ידיעה כוזבת בעבירות מסוג פשע, שעונשיהן גדולים מ- 3 שנות מאסר, כרוכה בענישה מקסימאלית של 5 שנים. הסיבה להחמרה טמונה בתוצאותיה של מסירת המידע, שכן קיימות השלכות חמורות בהרבה להליך פלילי המתקיים למשל עקב מידע על אונס, לעומת מידע על החזקת סמים לשימוש עצמי. בעוד שהאחרונה תסתכם לרוב בעבודות שירות לכל היותר, הרי שהראשונה עלולה להוביל לשנים ארוכות מאחורי סורג וברית. על כן, קיים היגיון בזהירות ובאזהרה גדולות יותר בהתאם לחומרת העבירה המדוברת.

ומה בדבר ידיעות סותרות?

לעיתים קרובות מעבירים אנשים מידע לשוטרים ולחוקרים, ולאחר מכן משנים את גרסתם בפרט זה או אחר בפני ערכאות שונות. האם גם כאן מדובר במסירת ידיעה כוזבת? לא בדיוק. ראשית, יש לדעת כי החוק אוסר על מתן עדות שקר בבית המשפט, וקובע עונשים מרביים של 7 או 9 שנות מאסר אם העדות נמסרה למען קבלת טובות הנאה. אמנם מדובר בעדויות הנמסרות לבית המשפט אך קיימת הרחבה הנוגעת גם לגבי תצהירים, בשם שבועת שקר: "מי שביוזעין מוסר תצהיר שקר, בין בשבועה או בהן צדק ובין שלא בשבועה ושלא בהן צדק, לפני מי שהוסמך לקבל את התצהיר, דינו - מאסר שלוש שנים".

בנוסף, קיימת הרחבה של עדות השקר גם לעדויות סותרות אשר נמסרו לרשויות או לשוטרים. עבירה זו מתקיימת כאשר אדם מוסר באותו הנושא ידיעות שונות, לפחות בשתי הזדמנויות ולשתי רשויות. לדוגמה, מסירת הצהרות סותרות לבתי דין משמעתיים, לשוטרים, לבתי משפט הדנים בעבירות פליליות ולוועדות חקירה. מטבע הדברים, לעיתים קרובות מתקיימים הבדלים בגרסאות בפרטים קטנים, וברור שלא כל אדם המשנה אותם בתום לב צפוי לעונש. על כן, ידיעה סותרת הנחשבת לכוזבת מתקיימת לגבי פרטים מהותיים ועובדתיים בלבד, וכאמור לאור מודעות כי מדובר בשקר ומתוך כוונה להטעות.

דוגמאות למסירת ידיעה כוזבת

ניתן לראות כי עבירת מסירת ידיעה כוזבת נמנית על שורת סעיפים בחוק העונשין המספקים הגנה להליך הפלילי. על מנת לסבר את האוזן נביא מספר דוגמאות מהשנים האחרונות;

1. ביום חטיפה על ידי מחבלים

לפני מספר חודשים הוגשו כתבי אישום כנגד ניב אסרף וערן נגאוקר, שלפי החשד מסרו ידיעה כוזבת למשטרה. השניים איתרו מקום מסתור בו התחבא אסרף, בעודו מותיר את מכשירו הנייד ברכבו על מנת למנוע איכון. חברו יצא מקרית ארבע ועצר בצד הדרך, ולאחר מכן פנה אל שוטרים שעמדו במקום וסיפר כי אסרף ירד מהרכב והלך לכפר ערבי באזור מבלי לשוב. השוטרים הורו לנגאוקר להתקשר אל מוקד 100, והוא עשה זאת מתוך ידיעה כי מדובר בידיעה כוזבת. זאת, במטרה להקפיץ את כוחות הצבא והמשטרה למקום, כדי שיתחילו בחיפושים אחרי אסרף ועל מנת שהדברים יגיעו לאמצעי התקשורת. אכן, לאור הדיווח הופעל נוהל חירום והוקפצו לאזור יחידות מיוחדות, אלפי חיילים וכלי טייס, עקב חשש לחטיפה. באותו הזמן נותר אסרף המקום המסתור, ביודעו כי כוחות הביטחון תרים אחריו. גם כעבור מספר שעות חזר בתחנת המשטרה נגאוקר על הודעתו המפורטת, ועל הגרסה השקרית

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

להשתלשלות האירועים. מספר ימים לאחר הימצאו סיפר אסרף בחקירה כי עשה את המעשה על מנת שחברתו תתגעגע אליו, ולאחר מכן שינה את הסיפור ואמר שנסחט על ידי עבריינים עקב חובות הימורים.

2. תלונת שווא למשטרה עקב פרידה או סכסוכי גירושין

הליכי גירושין ופרידות מבני הזוג מלווים לא פעם בסערת רגשות ובמאבקים מרים, המובילים להגשת תלונת שווא במשטרה בגין עבירות מין, אלימות ושימוש סמים. על פי רוב, מדובר בתלונות שמגישות נשים כנגד גברים מסיבות רבות ומגוונות, כגון נקמה או הפעלת לחץ כדי להגיע להסדרים וויתור על זכויות. אין ספק כי מדובר במעשים המסבים נזק רב לחשודים, ומובילים באופן מיידי לנקיטת סנקציות כגון צווי הרחקה, לצד פתיחה בהליך פלילי על כל המשתמע מכך. כאן בדיוק טמונה חשיבות ההגנה שמספק חוק העונשין, בדמות ענישה מחמירה על מסירת ידיעה כוזבת. דוגמא אחת מיני רבות היא של צעירה מהקריות אשר הגישה תלונה בתחנת המשטרה כנגד בחור, שלכאורה כלא אותה במלון ואנס אותה מספר פעמים לאורך 3 ימים. לדבריה, הצליחה להימלט בעור שינה כאשר הבחור נרדם. המשטרה מיהרה לעצרו אך לאחר שנחקר ושהה יומיים במעצר, שבה האישה אל התחנה והודתה כי שיקרה. מדבריה עלה כי בינה לבין הבחור התקיים רומן, ולמעשה את 3 הימים בילו ביחד בהסכמה מלאה, אשר הסתיימה בריב. עקב הריב חשה האישה פגועה ועצבנית, והחליטה לנקום. המשטרה פתחה בחקירה כנגדה שהובילה להגשת כתב אישום ולהרשעה בעבירת מסירות ידיעות כוזבות.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בחשד למסירת תלונה כוזבת?

במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין הגשת תלונת שווא במשטרה או מסירת ידיעה כוזבת לגורמי התביעה אתה זקוק לעורך דין מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, שכן המדובר בעבירה שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד עבורך הכוללת כאפשרות סבירה לחלוטין גם הותרת רישום פלילי או במקרים מסוימים אף שהייה מאחורי סורג ובריח. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בעבירות אלה מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין מסירת ידיעה כוזבת פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.